

lyutak-o-m-osoblivosti-formuvannya-ta-suchasni-tendentsiji-funktsionuvannya-globalnikh-turistichnikh-merezh

8. *Nort D.* Ynstytuty, ynstytutsyonal'nye izmenenyaya y funktsyonyrovanye ekonomyky. — M., 1998. — S. 18-19.

9. *Uolles R.L.* Stratehicheskye al'yansy v byznese. Tekhnolohyy postroenyaya dolhosrochnykh partnerskykh otnoshenyuy y sozdanye sovmestnykh predpryyatyuy / R.L. Uolles. Per. s anhl. — M.: Dobraya knyha, 2005. — 288 s.

10. Finansovi dani kompaniy za haluzyamy. [Electronic resource]. — Access mode: http://knoema.ru/RTCD2015_Jun/retail-companies-financial-data-and-rank-by-sectors-2016?company=1030500

11. *Khamel H., Prakhlad K. K.* Konkuryruya za budushchee. Sozdanye ryнков zavtrashneho dnya. Access mode: <http://bbcont.ru/bussinesbook/prahalad-hemel-konkuriruyaza-buduszee-chitat-skachat-knigu.html>

12. *Buckly P.* The Economic Theory of the multinational enterprise / P. Buckly, M. Casson. — London: Macmillan, 1985. — 326 p.

13. *Dicken P.* Global shift: mapping the changing contours of the world economy / by Peter Dicken. — 6th ed. — s.156. [Electronic resource]. — Access mode: <http://iss.ecnu.edu.cn/upload/article/files/64/60/d73e7e414d44961b1d581595e55b/80312729-6ba5-44fa-abc4-f20984ae7a5d.pdf>

14. *Migu'ens J. I. L., Mendes J. F. F.* Travel and Tourism: into a Complex Network. [Electronic resource]. — Access mode: <http://arxiv.org/pdf/0805.4490.pdf>

15. *Ronald Coase* The Nature of Firms and Their Costs [Electronic resource]. — Access mode: <https://www.dallasfed.org/assets/documents/research/ei/ei0303.pdf>

УДК 339.5

І.Б. Іринчина,

*к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

КОНКУРЕНТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ У ГЛОБАЛЬНИЙ ПРОСТІР

І.В. Ірынчина,

*Ph.D., Associate Professor of International Trade
SHEE «Kyiv National Economic University of Vadym Hetman»*

THE COMPETITIVE ENVIRONMENT IN PHARMACEUTICAL MARKET UKRAINE IN TERMS OF INTEGRATION IN GLOBAL SPACE

Анотація. Набирає актуальності проблематика ефективної інтеграції національних фармацевтичних ринків у глобальний простір світової економіки здоров'я. Що стане ефективним вирішенням проблематики забезпечення високої продуктивності праці робочої сили та економії бюджетних ресурсів по підтриманню належного рівня здоров'я та якості життя населення в Світі та Україні. Пришвидшення глобалізаційних процесів у фармації є єдино можливим засобом гарантування здоров'я націй, в умовах загострення пандемії захворювань і потреби беззупинного інноваційного

розвитку світового фармацевтичного ринку. Впорядкування конкурентної ситуації потребує симбіозу наук — економічних і фармацевтичних.

Abstract. Gaining perspective relevance efficient integration of national pharmaceutical markets in the global space world economy health. What will be the effective solution to the problems ensuring high productivity labor and save budgetary resources in maintaining good health and quality of life in the world and Ukraine. The acceleration of globalization in pharmacy is the only way to guarantee the health of the nation, in terms of pandemic diseases and exacerbation needs without stopping innovation of the global pharmaceutical market. Streamlining the competitive situation requires symbiosis of science — the economic and pharmaceuticals.

Ключові слова. глобалізація, економіка здоров'я, інтеграція, інноваційний розвиток, світовий фармацевтичний ринок, пандемія, національний фармацевтичний ринок.

Keywords: globalization, health economics, integration, innovative development, the global pharmaceutical market, pandemic, the national pharmaceutical market.

Вступ. Узагальнюючи місію виробників фармацевтичного ринку глобальної економічної системи, без перебільшення, слід говорити про сприяння безпеці життєдіяльності людства. Сучасне світове господарство демонструє посилення взаємопов'язаності національних економік при забезпеченні прибутковості функціонування усіх галузей і секторів. Фармацевтична галузь, будь-якої держави, демонструє не тільки прибуткову залежність від світового ринку, а й складну взаємопов'язаність з усіма галузями та секторами національної економіки та міждержавну взаємозалежність, внаслідок не контрольованого розповсюдження пандемії все нових і нових загроз (хвороб), поза залежністю від місця розташування та рівня економічного розвитку держави. Отже, глобального масштабу набуває проблематика не тільки економічної, екологічної сталості, а й сталості стану здоров'я населення, а, отже, й рівня продуктивності праці робочої сили. Значні успіхи в охороні здоров'я, зокрема, прискорений інноваційний розвиток світового фармацевтичного ринку, призвели до небезпечно самовпевненого відношення до людського здоров'я. Світова економічна система перебуває у стані самозаспокоєння відносно безпеки життєдіяльності. І це дійсно небезпечно. Так, тільки зростаюча опірність антибіотикам може призвести до краху перенавантажених систем охорони здоров'я, а тісні зв'язки між різними куточками світу дають змогу пандемії. Виникає потреба симбіозу наук — економіки та фармації задля прорахунку перспектив якісних і кількісних характеристик життєдіяльності населення — робочої сили, як споживача перенасиченого фармацевтичного ринку — задля забезпечення ефективного функціонування усіх ринків товарів, послуг та інтелектуальної власності держав глобалізованого світу. Міждержавні кордони можливо закрити, на шляху небажаного імпорту/експорту, за допомогою відпрацьованих інструментів митного та нетарифного регулювання. Проте, пандемія захворюваності поза компетенції регуляторних органів будь-якого рівня. Актуальності набуває формування глобальної економіки здоров'я як поєднання економік здоров'я держав. Фармацевтика не в змозі функціонувати уособлено.

У контексті зазначених тенденцій розвитку набирає актуальності проблематика ефективної інтеграції національних фармацевтичних ринків у глобальний простір світової економіки здоров'я. Це, на наше глибоке переконання, стане ефективним вирішенням проблематики забезпечення високої продуктивності праці робочої сили та економії бюджетних ресурсів по підтриманню належного рівня якості життя населення в Україні. У цьому напрямку дослідження показовими є праці видатних зарубіжних і вітчизняних науковців М. Анджелл, Л.В. Антонюк, О. Білоруса, Р. Brent, Д.І. Дмитрієвського, О. В. Горбенко, Б.П. Громовика, О.М. Заліської, І.А. Зупанця, І.Б. Іринчиної, Ф. Котлер, Г.В. Костюк, К. Лане, Д.Г. Лук'яненко, З.М.Мнушко, А.С.Немченко, А. Релман, М. Перрі, А.М. Поручника, О.В. Посилкіної, М. Сміт, Ю.М. Солодковського, В.М. Толочка, В.В. Трохимчука, С. Швайцер, Т.М. Циганкової та ін.

Внаслідок багатокомпонентності проблематики, актуальним залишається дослідження багатьох аспектів розвитку глобалізаційних процесів на фармацевтичному ринку. Нашим напрямком науково-практичного дослідження стало конкурентне середовища національного фармацевтичного ринку України на предмет його відповідності глобалізаційним тенденціям, зокрема, формуванню світової моделі економіки здоров'я, як сукупності національних економік здоров'я. Все це обумовило вибір напряму дослідження, сприяло формуванню мети та завдань дослідження.

Постановка задачі. Світовий фармацевтичний ринок у третьому тисячоріччі є могутнім промисловим сектором, що входить у п'ятірку найприбутковіших галузей світової економіки. І прискорення глобалізаційних процесів у цьому секторі світового господарства має стати виваженим, свідомим, ґрунтовним рішенням першочергової важливості для всіх національних економік. Вибір сфери дослідження обумовлений безперечною першочерговістю глобалізації фармацевтичного ринку на підставі принципів соціальної відповідальності учасників ринку за сучасну та майбутню безпеку життєдіяльності населення світової господарської системи. Позаяк:

- 1) людина основний (провідний, незамінний) фактор виробництва будь-якої сфери, галузі чи сектору економіки;
- 2) вірогідність продукування та впровадження продуктивних інновацій знаходиться в прямій залежності від стану здоров'я людини (What Science can do?);
- 3) в основі життєдіяльності та здатності до еволюціонування Світового господарства — ефективне розкриття людського потенціалу (Corporate social responsibility!).

Тому виникає потреба вивчення конкурентного середовища світового ринку фармації та біотехнологій з метою гармонізації національного ринку охорони здоров'я із трендами глобалізаційного розвитку світового ринку економіки здоров'я. Будувати економічно, політично, соціально здорову державу в змозі тільки здорові, захищені прорахованими протоколами лікування (ціна/якість, витрати/ефективність) громадяни.

Наявна промислова криза в Україні може бути ліквідована лише інноваціями, а, також тоді, коли стара структура економіки звільнить місце новим галу-

зям, новим формам організації взаємозв'язку галузей і секторів економіки, стимулювання та регулювання не лише економіки, але й організації роботи більшості підприємств. Усі ці перетворення має підтримувати потужний національний фармацевтичний ринок у тісному взаємозв'язку із іншими суб'єктами економіки здоров'я.

Результати. Фармацевтичний ринок являє собою частину ринку споживчих товарів і послуг, що має певні особливості, які суттєво впливають на його організацію. До відмітних особливостей фармацевтичного ринку відносять:

- тенденцію до пришвидшення світової глобалізації;
- невинне розширення асортименту лікарських засобів;
- тривалий цикл розробки та клінічного дослідження ефективності лікарських засобів;
- високу наукомісткість і капіталоемність;
- велике розмаїття технологічних процесів, видів обладнання, сировини й матеріалів, що використовують при виготовленні лікарських засобів;
- часті зміни, розширення й оновлення номенклатури продукції, що випускається;
- залежність динаміки попиту від епідемій, стихійних лих, інших екстремальних ситуацій.

Тенденція до світової глобалізації обумовлена такими чинниками:

1) спільна для всього людства потреба у збереженні та відновленні здоров'я, прагнення до подовження терміну життя, збереженні та відновленні його якісних характеристик;

2) подібні динаміка захворюваності та патофізіологічні механізми протікання хвороб у різних країнах світу, внаслідок подібності характеристик людини як істоти Земної кулі та суб'єкта світогосподарських відносин;

3) сучасні високошвидкісні технології обміну інноваційними технологіями й результатами науково-дослідних робіт і, відповідно, передумова для вирівнювання рівня економічного розвитку національних економік у сфері охорони здоров'я;

4) висока вартість розробки та впровадження нових лікарських засобів, що потребує інтеграції зусиль. Як наслідок, прагнення фармацевтичних компаній до злиття та поглинання задля зміцнення позицій на світовому фармацевтичному ринку;

5) спільні міжнародні стандарти виготовлення (GLP, GCP, GMP) дистрибуції та фармацевтичної практики (GDP, GPP) зберігання та транспортування лікарських засобів (GSP).

Отже, аргументів на користь оптимізації інтеграційних процесів національних ринків фармації безліч. Її необхідним стає пошук ефективних моделей їх утілення. Виникає необхідність розтлумачення поняття економіка здоров'я, ефективну фундацію якої демонструють країни ЄС, Північної Америки та Австралії. Так, під економікою здоров'я ми розуміємо симбіоз наукових і практичних потужностей національної економіки задля інтеграції послуг і товарів ринку охорони здоров'я до глобального ринку економіки здоров'я, в особі

1) фармацевтичного бізнесу, 2) державних спеціалізованих урядових структур, 3) страхового бізнесу, 4) медичних установ, 5) світових галузевих організацій (WHO, ISPOR) і 6) споживача ринку охорони здоров'я. Тобто, суб'єктами економіки здоров'я (ринку охорони здоров'я) є: Фармацевтичний бізнес; Медичні установи; Страховий бізнес; Споживач; Держава, ISPOR (International Society for Pharmacoconomics and Outcomes Research) [1].

Простежується посилення інтеграційних намірів суб'єктів фармацевтичного ринку, національних систем охорони здоров'я задля усунення небезпеки життєдіяльності громадян і забезпечення належного рівня продуктивності праці. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (WHO), найбільші економіки світу за період протягом 2010–2015 рр. у середньому збільшили витрати на охорону здоров'я на 11,45 %, зокрема, найвідчутніше зросли витрати в США, Великій Британії та Бразилії, що засвідчує актуалізацію уваги до розвитку сфери охорони здоров'я [5].

З огляду на означені тренди, простежується посилення уваги до національних систем охорони здоров'я з боку Урядів. Отже, сьогодні, держава, з одного боку, покликана забезпечувати процес національного виробництва високою продуктивністю праці, що передбачає наявність працездатної (здорової) робочої сили, з іншої, держава, особливо, формату соціально-ринкової економіки, повинна гарантувати доступність лікарських засобів доказової медицини для профілактики та лікування населення. Тому, винайдення інструментів збалансування інтересів фармбізнесу, держави та споживача лікарського продукту стає актуальною проблематикою подальшого розвитку як національних економік, так і глобального співтовариства в цілому й потребує залучення наукової та практичної когорти фахівців.

Світовий ринок фармацевтичної продукції демонструє найпотужніші показники глобалізації. Проведений аналіз виявив лідерів інноваційного розвитку, які за показниками співвідношення ціна/якість, ефективність/витрати гарантовано продукують на ринок лікарські товари, доказово спроможні забезпечувати високі якісні та кількісні показники життя. EvaluatePharma оприлюднила рейтинг найкрупніших фармацевтичних компаній станом на 2017 рік (рис. 1). У 2017 на перше місце виходить американська компанія Pfizer з обсягом продаж на суму 50 млрд дол.

Друге і третє місце поділять швейцарські компанії Novartis і Roche з показниками 42,5 млрд дол. продажу. Вже у 2016 р. Pfizer впевнено закріпилась у ролі лідеру на світовому фармацевтичному ринку, обійшовши Novartis, яка посідала лікуючі позиції у 2014 і 2015 роках. За прогнозами аналітиків Evaluate Pharma, 2017 рік тільки збільшить відрив Pfizer від конкурентів. У свою чергу французька Sanofi з обсягом продаж майже 40 млрд дол. США посяде 4-е місце у рейтингу. 5-е та 6-е місце рейтингу займатиме Merck&Co. (за межами США — MSD) і Johnson&Johnson з продажами на рівні 35,7 млрд дол. США. Надалі GlaxoSmithKline, AbbVie, Gilead і Teva. Аналітики передбачають подальше впевнене зростання фармкомпанії Gilead завдяки препаратам для лікування гепатиту та звертають увагу на попадання до рейтингу ізраїльської компанії Teva у ТОП-10 [5]

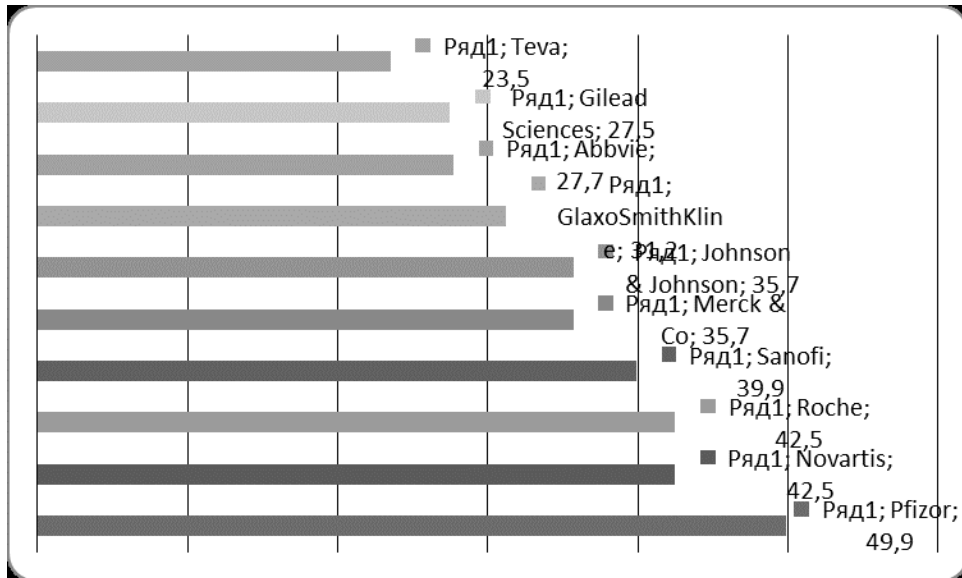

Рис. 1. ТОП-10 рейтинг фармкомпаній за обсягами світового фармринку, 2017 р.

Джерело: «EvaluatePharma».

Відносно національного ринку фармацевтичної продукції України. Глибокий аналіз конкурентної ситуації на українському фармринку засвідчив, що у 2011–2016 рр. український фармацевтичний ринок є об'єктивно залежним від імпорتنних поставок як основної сировини для виробництва, так і готової продукції. Протягом 2015 року, що аналізувався, на відміну від 2014 року, спостерігалось деяке скорочення обсягів імпорту фармацевтичної продукції в Україну, що частково було пов'язано з законодавчими нововведеннями, які регулюють імпортні операції. Основними імпортерами залишалися такі країни, як: Німеччина, Індія, Франція, Угорщина, Італія, Словенія, Ірландія та інші. За даними Державної служби статистики України, за результатами 2015 року імпорт фармацевтичної продукції в Україну становив близько 1367034,5 тис. дол. США, що складало лише 55,3 % від результатів 2014 року. Експортувала національна фармацевтична галузь на суму 155441,6 тис. дол. США, що складає 60,8 % від результатів 2014 року. За січень—листопад 2016 року зафіксовано імпорт фармацевції на суму 1437758,8, що на 117,4 % перевищує результат за попередній період. Окрім того, безперечно, при дорахуванні обсягів імпорту на фармринку України за грудень будемо констатувати позитивну динаміку імпорتنних лікарських препаратів. Відносно експорту за січень-листопад 2016 р. зафіксовано 160246, 5 тис. дол. США, що на 114,7 % перевищує дані аналогічного періоду в 2015 році [<http://www.ukrstat.gov.ua>]. (табл. 1)

Таблиця 1

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ ФАРМАЦЕВТИЧНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

	2013 р.	%	2013/ 2012	2014 р.	%	2014/ 2013	2015 р.	%	2015/ 2014
Експорт	251525,6	0,4	103,3	255591,6	0,5	101,9	155441,6	0,4	60,8
Імпорт	3099928,6	4,0	93,7	2473307,8	4,5	79,9	1367034,5	3,6	55,3

Джерело: розроблено автором за даними www.ukrstat.gov.ua

Статистичні дані засвідчують, що Україна може забезпечити себе власними медикаментами без сторонньої допомоги лише на 28 %, решта 72 % належить іноземним фірмам. В Україні зареєстровано близько 5000 лікарських препаратів, у тому числі 1150 вітчизняного виробництва [3]. Насичення ринку відбувається переважно не новими оригінальними препаратами, а вже відомими засобами, які приховані за різними фірмовими назвами і нерідко же виготовляються вітчизняною фармацевтичною промисловістю. Мають місце випадки, коли фактично один і той самий препарат реєструється і постачається під різними торговельними назвами. Наприклад, є 32 синоніми аспірину, 20 — анальгіну, 38 — парацетамолу.

Фахівці пов'язують зростання частки національних виробників останнім часом із зменшенням споживчої купівельноспроможності та покиданням ринку іноземними фармацевтичними компаніями. Проаналізуємо конкурентну ситуацію на фармацевтичному ринку України. (табл. 2 і 3).

Таблиця 2

ТОП-20 ФАРМКОМПАНІЙ УКРАЇНИ В НАТУРАЛЬНОМУ ВИРАЖЕННІ, 2016 р.

№ п/п	Фармкомпанії	Продажі, упаковки	Приріст, %	ЕІ (еволюційний індекс)	Частка ринку, %
1.	DarnitsaPrJSC (Україна, Київ)	71 957	5,60	108	14,50
2.	Farmak OJSC (Україна, Київ)	41 677	-2,50	99	8,40
3.	Arterium Corporation OJSC (Україна, Київ)	37 791	14,70	117	7,60
4.	Zdoroviye (Україна, Харків)	27 542	-15,30	86	5,60
5.	Kiev vitamin factory PJSC (Україна, Київ)	25 213	10,60	113	5,10
6.	ViolaPhFCJSC (Україна, Запоріжжя)	19 057	5,80	108	3,80
7.	BorschagovskyChPhPPJSC (Україна, Київ)	18 396	-15,20	86	3,70
8.	ZhitomirPhFLLC (Україна, Житомир)	14 716	-0,30	101	3,00

Закінчення табл. 2

№ п/п	Фармкомпанії	Продажі, упаковки	Приріст, %	ЕІ (еволюційний індекс)	Частка ринку, %
9.	Yugia-PharmLLC (Україна, Київ)	14 225	0,20	102	2,90
10.	Phytopharm PJSC (Україна, Артемівськ)	10 932	-14,90	84	2,20
11.	Red star OJSC (Україна, Харков)	9 828	-12,60	89	2,00
12.	Berlin-Chemie/Menarini Group (Німеччина)	7 717	-10,30	91	1,60
13.	Sopharma (Болгарія)	7 373	18,30	120	1,50
14.	KusumPharmLLC (Україна, Київ)	7 282	10,80	113	1,50
15.	Lubnypharm PJSC (Україна, Лубни)	6 954	27,70	130	1,40
16.	LekchimPrJSC (Україна, Київ)	6 576	-9,20	92	1,30
17.	TernopilskaPhFOJSC (Україна, Тернопіль)	6 457	-11,90	90	1,30
18.	ACTAVIS GROUP (Ірландія)	6 301	-5,10	97	1,30
19.	Sanofti (Франція)	5 767	-5,70	96	1,20
20.	Stada (Німеччина)	5 733	8,10	110	1,20
Інші (466 компаній)		144 409	-5,50	96	29,10

Джерело: розроблено автором за даними [Система досліджень фармринку «Фармексплорер», Моріон].

Так, станом на 2016 р. еволюційний індекс (ЕІ) у натуральному вираженні вітчизняних виробників склав 103 при частці ринку — 75 %, іноземних виробників — 93 при частці ринку 25 %. Даний індекс показує, наскільки динамічно розвивається досліджуваний об'єкт. Якщо ЕІ (еволюційний індекс) більше 100 — це означає, що об'єкт розвивається динамічніше ніж ринок, якщо менше — то навпаки.

Таблиця 3

ТОП-20 ФАРМКОМПАНІЙ УКРАЇНИ ЗА ОБСЯГОМ ПРОДАЖУ, 2016 р.

		Продажі, тис грн	Приріст, %	ЕІ (еволюційний індекс)	Частка ринку, %
1.	Farmak OJSC (Україна, Київ)	1 423 223	25,60	112	6,10
2.	Arterium Corporation OJSC (Україна, Київ)	1 070 971	47,70	131	4,60
3.	DarnitsaPrJSC (Україна, Київ)	998 570	24,50	111	4,30

Закінчення табл. 3

		Продажі, тис грн	Приріст, %	ЕІ (еволюційний індекс)	Частка ринку, %
4.	Berlin-Chemie/Menarini Group (Німеччина)	904 133	-0,60	88	3,90
5.	Sanofi (Франція)	708 712	13,10	100	3,00
6.	Zdoroviye (Україна, Харків)	699 084	10,70	98	3,00
7.	Takeda (Японія)	623 449	4,60	93	2,70
8.	Kiev vitamin factory PJSC (Україна, Київ)	598 711	27,00	113	2,60
9.	Teva (Ізраїль)	554 297	20,10	107	2,40
10.	KRKA (Словенія)	546 763	2,60	91	2,30
11.	Sandoz (Швейцарія)	506 475	5,00	93	2,20
12.	Gedeon Richter (Угорщина)	503 068	-6,70	83	2,10
13.	Yuriga-PharmLLC (Україна, Київ)	493 661	20,30	107	2,10
14.	KusumPharmLLC (Україна, Київ)	483 420	24,40	111	1,80
15.	BorschagovskyChPhPPJS C (Україна, Київ)	420 623	14,70	102	1,70
16.	Stada (Німеччина)	392 823	31,50	117	1,70
17.	GSK (Великобританія)	392 390	11,10	99	1,70
18.	Bayer Consumer Care (Швейцарія)	391 991	10,70	98	1,70
19.	Servier (Франція)	389 833	11,00	99	1,70
20.	ACTAVIS GROUP (Ірландія)	382 144	9,20	97	1,60
	Інші (466 компаній)	10 922 042	9,20	97	46,70

Джерело: розроблено автором за [https://delo.ua/business/kak-nacionalnye-proizvoditeli-otvoevyvajut-ukrainskij-farmrynok-320460/?supdated_new=1485505803] © delo.ua]

Той факт, що в грошовому вимірі ЕІ (еволюційний індекс) іноземних фармкомпаній склав 95 (частка ринку 63 %), а вітчизняних 110 (частка 37 %), свідчить про позитивну динаміку національного виробництва.

Таким чином, аналіз показав, що забезпечення населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення не було ефективним. Були відсутні системні підходи з врахуванням європейського та світового досвіду, а частка медикаментів, що оплачується державою, є надзвичайно низькою у загальному споживанні медикаментів та не перевищує рівень 15–20 % [3]. В останні роки

були спроби реформувати систему забезпечення ліками шляхом впровадження пілотних проектів реімбурсації у 2014 р., зокрема по гіпертензивним препаратам. У 2017 р. впровадження реімбурсації відбувається за кардіологічним напрямком і діабетичним. Відсутність системного підходу відображалась у розробці та впровадженні не пов'язаних один з одним пілотних проектів по різних нозологіям, які створювались на старій регуляторній базі з відсутністю дієвого контролю за функціонуванням системи з точки зору ефективності та підвищення доступності лікарських засобів для населення. Фактично забезпечення населення України лікарськими засобами та виробами медичного призначення вже давно перетворилось на контроль за фінансовими потоками як на загальнодержавному, так і на регіональному та місцевому рівнях із значними корупційними ризиками. Таку систему дуже дієво підтримувала необхідність проведення тендерних процедур у рамках діючого законодавства для закупівлі лікарських засобів і виробів медичного призначення. Ця система трималась також на твердженні, що закупівля великими партіями знижує ціну та економить бюджетні кошти. Серед основних недоліків поточної системи забезпечення населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення є: — наявність одного центру прийняття рішень по предмету закупівлі, вибору учасника, розподілу та оплаті, що несе високі корупційні ризики; — невідповідність специфікацій закупівлі та кількостей реальним потребам на місцях, що, в ряді випадків, призводило до списання протермінованого товару; — заморожування бюджетних коштів шляхом створення значних складських залишків у всіх регіонах України. Більшість таких залишків не споживається протягом одного бюджетного року і не завжди є можливість дотримуватись умов зберігання відповідно до вимог параметрів вологості та температури; — чинне тендерне законодавство передбачає можливість оскаржувати процедуру торгів навіть компаніями, які не є учасниками торгів. Цим користуються недобросовісні учасники торгів для досягнення певних комерційних інтересів. У той же час такі дії ставлять під небезпеку своєчасне забезпечення пацієнтів, особливо з хронічними діагнозами. Крім того затримки з початком тендерних процедур як на рівні МОЗ, так і в регіонах час від часу створюють напруженість у забезпеченні населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення; — розподіл закуплених медикаментів у багатьох випадках відбувається без залучення спеціального транспорту і часто використовується самовивіз доступним транспортом. Це ставить під загрозу якість медикаментів, адже в майже у всіх регіонах України можливі критичні значення температур як влітку, так і зимою. Таким чином, враховуючи наведене, Україна нагально потребує реформи системи забезпечення населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення. Трансформація національної системи за моделлю функціонування економіки здоров'я в країнах Північної Америки та ЄС стане на захисті інтересів всіх учасників ринку й сприятиме оптимізації інтеграції до глобальної системи економіки здоров'я.

Висновки. Конкуренція на фармацевтичному ринку та ринку біотехнологій стає тим фактором, який мотивує фінансування досліджень і виведення на ри-

нок високотехнологічних інноваційних продуктів. У той же час, критерій співвідношення ціна-якість першочергове значення має саме для цільової аудиторії фармацевтичного ринку. Особливо для країн з трансформативною економікою де окрім споживача з низькою купівельною спроможністю, ринок підпадає під жорстку державну регламентацію.

Динаміка національного виробництва на фармацевтичному ринку України вірогідна лише за умов мотивації інноваційного розвитку й міжнародного співробітництва з боку держави. Більш того, виходячи з сучасних умов занепаду національного ринку біотехнології та міжнародно неконкурентного функціонування національного ринку фармації, держава має покласти на себе основне навантаження по запуску інноваційного циклу у галузях з наступним рефінансуванням досліджень і розробок за рахунок ресурсів індустрії. Щорічне зростання українського фармацевтичного ринку складає близько 20 % уже впродовж кількох років. Сьогодні на ринку з зареєстрованих лікарських засобів 34 % — препарати українського виробництва, решта — іноземного. У фінансовому вираженні приблизно 70 % ринку займають імпорتنі препарати, 30 % — вітчизняні. В упаковках навпаки: українські препарати — 70 %, імпорتنі — 30 %. Усе це внаслідок складності проблематики, що вирішують імпорتنі інноваційні препарати.

Ефективна інтеграція національного фармацевтичного ринку у глобальний простір світової економіки здоров'я стане ефективним вирішенням проблематики забезпечення високої продуктивності праці робочої сили та економії бюджетних ресурсів по підтриманню належного рівня якості життя населення в Україні. Пришвидшення глобалізаційних процесів у фармації є єдино можливим засобом гарантування здоров'я націй, в умовах загострення пандемії захворювань і потреби без зупинного інноваційного розвитку світового фармацевтичного ринку.

Література

1. International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research (ISPOR) — [Електронний ресурс] — Режим доступу:<https://www.ispor.org/about-ispor.asp>
2. Pharmaceutical Lifecycle Management: Making the Most of Each and Every Brand 1st Edition by Tony Ellery, Neal Hansen. — 2014.
3. TheStatisticPortal. [Електронний ресурс] — Режим доступу:<http://www.statista.com/topics/1764/global-pharmaceutical-industry/>
4. TheWHO — [Електронний ресурс] — Режим доступу:<http://www.who.int/countries/ukr/ru/>
5. World Health Statistics 2016: Monitoring health for the SDGs— [Електронний ресурс] — Режим доступу:http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/2016/en/

References

1. International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research (ISPOR) — [Електронний ресурс] — Режим доступу:<https://www.ispor.org/about-ispor.asp>

2. Pharmaceutical Lifecycle Management: Making the Most of Each and Every Brand 1st Edition by Tony Ellery, Neal Hansen. — 2014.
3. TheStatisticPortal. [Електронний ресурс] — Режим доступу:<http://www.statista.com/topics/1764/global-pharmaceutical-industry/>
4. TheWHO — [Електронний ресурс] — Режим доступу:<http://www.who.int/countries/ukr/ru/>
5. World Health Statistics 2016: Monitoring health for the SDGs— [Електронний ресурс] — Режим доступу:http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/2016/en/

УДК 331.25

Брітченко І.Г.,
д.е.н., завідувач кафедри фінансів
Ужгородського торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету
Свириденко О.О.
аспірант Державного науково-дослідного інституту інформатизації
та моделювання економіки Міністерства економічного розвитку та торгівлі

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Анотація. Стаття присвячена огляду зарубіжного досвіду регулювання інвестиційної діяльності пенсійних фондів. Розглянуто інвестиційні правила в різних країнах. Визначено специфіку регулювання інвестиційної діяльності пенсійних фондів у контексті публічно-приватного партнерства.

Annotation. The article provides an overview of international experience of investment regulation of pension funds. The investment rules are considered in different countries. The specificity of regulation of investment of pension funds are regarded in the context of public-private partnership.

Ключові слова: інвестиції, регулювання, недержавні пенсійні фонди, публічно-приватне партнерство.

Key words: investment, regulation, pension funds, public-private partnership.

Постановка проблеми. Активізація інвестиційних процесів у Європі є запорукою її економічного розвитку. Надзвичайно важлива роль інституційним інвесторам (страховим компаніям, недержавним пенсійним фондам, інститутам спільного інвестування), як акселераторам економічного зростання. Оскільки, з одного боку, в основі їхніх функцій лежить акумулювання грошових коштів, а з другого, їх розміщення з метою отримання прибутку. Раціональні інвестиційні рішення повинні збагачувати інвесторів і самих інституційних інвесторів. На жаль, фінансові установи зіштовхуються із такою проблемою, як брак об'єктів інвестування, які б відповідали їхнім запитам у співвідношенні «ризик-дохідність». Для України особливо важливим є дослідження зарубіжного досвіду регулювання інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів, зокрема, у контексті їх участі у публічно-приватному партнерстві.